

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ג

בני האלוהים ובנות האדם – מה באמת קרה שם?

איתמר אלדר (iseldar2@gmail.com)

1. ויהי כי החל וגו'. נעשו חולין בעולם, לפי שהיו רשעים (בראשית רבה, ו,א)

2. ויראו בני האלהים. בני הדיינים: ויש אומרים מלאכים ממש (בראשית רבה ו,ב)

3. בני האלהים - בני השרים והשופטים. (דבר אחר בני האלהים הם השרים ההולכים בשליחותו של מקום, אף הם היו מתערבים בהם). כל אלהים שבמקרא לשון מרות, וזה יוכיח (שמות ד טז) ואתה תהיה לו לאלהים, (שם ז א) ראה נתתיך אלהים (רש"י)

4. ויראו בני האלהים את בנות האדם. ע"ד הפשט בני האלהים השרים והשופטים, לפי שהשופטים נקראים "אלהים", כענין שכתוב: "אלהים לא תקלל" (שמות כב, כז), ומתרגמין דיינא. ואמר הכתוב: כי אותם בני השופטים שהיה להם לעשות משפטיהם היו עושים החמס עם בנות האדם, בין באונס בין ברצון, ויקחו מהם נשים מכל אשר בחרו זה היה באונס, ומה שהזכיר אשר יבאו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להם זה היה ברצון, כי היו באין עליהן דרך זנות ולא היה הענין נודע עד שהולידו להם בנים, ו"המה הגבורים אשר מעולם", כלומר היו מכירים הבריות שאינן מבני שאר האנשים כ"א מבני השרים והשופטים האלה. ואמר "מכל אשר בחרו", כלשון הכתוב: "גם המה בחרו בדרכיהם ובשקוציהם נפשם חפצה" (ישעיהו ס, ג). ועל דרך הקבלה: "בני האלהים", כבר נתבאר למעלה ומשם תבינהו, כי כל עניני מעשה בראשית הם כפולים, והכל אמת. (רבינו בחיי, ו,א)

5. אמר רבי יצחק עז"א ועזא"ל כד נפלו מאתר קדושתיהו מעילא, חמאן בנת בני נשא וחטאו ואולידו בנין, ואילין הוו נפילים דכתיב הנפילים היו בארץ. (הזוהר ח"א ל"ז ע"א)

6. וירא ה' כי רבה רעת האדם ר' אומר המלאכים שנפלו ממקום קדושתן מן השמים ראו את בני דורותיו של קין גלויות בשר ערוה כוחלות עיניהם כזונות וטעו אחריהם ולקחו מהן נשים שנ' ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו ר' יהושע אומר המלאכים אש לוחט הם שנ' משרתיו אש לוחט והוא בא כבעלת בשר ודם ואינה נשרפת את הגוף אלא בשעה שנפלו ממקום קדושתן חזר כחן וקומתן כבני אדם ולבשו גוש ועפר שנ' לבש בשרי רמה וגוש עפר (איוב ז, ה) (פרקי דר' אליעזר פרק כב')

7. אבל המדרש אשר לרבי אליעזר הגדול...הוא הנאות בלשון הכתוב יותר מן הכל, אלא שיש צורך להאריך בסוד הענין ההוא (רמב"ן)

8. כל הפירושים העתיקים והחדשים, הרואים בבני האלהים סוג מסויים של בני אדם...אינם מתקבלים על הדעת. כבר העירו מפרשים אחדים: א. שהביטוי בני האלהים בא כאן בניגוד לבנות האדם, ומלים אלו בנות ואדם אי אפשר להבינן בפסוק זה בהוראה שונה מהוראתן בפס' א' המדבר בוודאי על המין האנושי בכללותו, ולפיכך בני האלהים צריכים להיות עצמים עומדים מחוץ לחוג של המין האנושי. ב. שבכל מקום שכתוב בני אלוהים או בני אלים, הוודאי הכוונה למלאכים...מתוך כך נראה יותר נכון לפרש: מלאכים או כיצא בהם. הפירוש בהוראת מלאכים הריהו הקדום ביותר בתולדות הפרשנות...וקרובים לו פירושיהם של רוב חוקרי זמננו, הסוברים שיש כאן סיפור מיתולוגי, מעין שיר של האגדות המיתולוגיות הקדומות, שנשתמר כיסוד זר בספר בראשית...

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ג

9. ויראו בני האלהים רבי שמעון בן יוחאי קרא להון בני דייניא רבי שמעון בן יוחאי מקלל לכל מאן דקרא להון בני אלהיא (בראשית רבה כו,ה)

10. ויראו בני האלהים. ידוע בקורות העמים הקדמונים שהיו מאמינים שבני אלהים חושקים את בנות האדם, והיו מהבילים שכשהאשה טובה תמצא חן בעיני בני אלהים ויבאו אליהן וילדו להם וכמו שיפרש בפסוק ד', וספר שכפי מחשבת הדור ההוא והבליהם אמרו שבני אלהים הם רואים את בנות האדם כשהם טובות, אז ימצאו חן בעיניהם ויקחו להם נשים שבאופן זה זנו הנשים מתחת בעליהם עם אנשים שההבילו עליהם שהם בני אלהים, וחושקים בהן ויקחו אותן לנשים, וכמו שיבאר בפסוק ד' (מלבי"ם ו,ב)

לא ידון רוחי באדם לעולם	בשגם הוא בשר	והיו ימיו מאה ועשרים שנה
רש"י 'לא יתרעם ויריב רוחי עלי בשביל האדם'	על כך שהוא בשר ובכ"ז לא נכנע לפני	אתן לו 'צאנס' 120 שנה ואם לא ישוב אכלה אותו במבול.
ראב"ע כמו וישב חרבו אל נדנה כי הגוף לרוח כנדן.	בעבור שהאדם בשר והוא יגיע עד עת	והאמת מה שאמר המתרגם ארמית שנתן קץ לאדם. כטעם ועוד ארבעים יום ואם ישובו ימלטו ואם לא ישובו וימותו.
רמב"ן והנכון בעיני, כי יאמר לא יעמוד רוחי באדם לעולם, [רמ"ז: ידון=ידור].	בעבור שגם האדם הוא בשר ככל בשר הרומש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה, ואיננו ראוי להיות רוח אלהים בקרבו והענין לומר, כי האלהים עשה את האדם ישר להיותו כמלאכי השרת בנפש שנתן בו, והנה נמשך אחרי הבשר ובתאוות הגופניות נמשל כבהמות נדמו, ולכן לא ידון עוד רוח אלהים בקרבו, כי הוא גופני לא אלהי	אבל יאריך להם אם ישובו והנה זה כטעם ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב (תהלים עח לט):

11. ויאמר ה'. אז ראה ה' כי לא טוב מה שהם מאריכים ימים אחר שהנשמה שנתנה בגוף יש לה מלחמה תמידית עם הגוף שזונה אחרי יצרי התאוות, ואין ראוי שרוחי שנפחתי באפיו ידון ויתקוטט עם האדם לעולם, היינו לארך ימים, אחר שבאורך ימים ינצח הגוף את הרוח וימשכהו למטה אל תאותיו הבהמיות ואל הבשר, והרוח נעשה בשר, וע"ז אמר בשגם הוא בשר, שגם הרוח יהפך לבשר ולחמירות, ולכן והיו ימיו מאה ועשרים שנה, מעתה יהיו ימי חיי האדם ק"כ שנה. ומאז התחיל ה' לקצר ימי חיי האדם שלא יאריכו ימים כ"כ, שע"י שימותו בקוצר ימים ייראו מהמות וישובו מדרכם הרעה, וגם שלא יהיה להם עת כ"כ להרבות זדון ופשע, וע"ז אמרו חז"ל שרמז בשגם הוא משה, שמשה לא חי רק ק"כ שנה כשנים הקצובים, שמ"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה זה נעשה אח"ז שנתרחקו הדורות משרשם ונתמעטו הימים, אבל אז שהיתה הבריאה חדשה ובימי עלומיה והארץ והאוויר לא נשחת עדיין קודם המבול, היו ראויים ע"פ הטבע להאריך ימים עד קרוב לאלף שנים רק ה' קצר ימיהם מפני רעתם (מלבי"ם ו,ג)

12. יש אומרים שזה קצב כל האדם ואם מצאנו יותר כן מצאנו מעט. רק על הרוב ידבר, ואין זה אמת כי הנה שם חיה שש מאות וכל הדורות אחריו חיו שנים רבות ובימי פלג חסרו השנים ומימות דוד עד היום שבעים או שמונים שנה (ראב"ע)

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ג

13. שם – 600; ארפכשד – 438; שלח – 433; עבר- 464; פלג – 239; רעו – 239; שרוג – 230; נחור – 148; תרח – 205; אברהם – 175; יצחק – 180; יעקב – 147; השבטים: 110-137 (יש מסורת על 155 ראובן); יוסף – 110; עמרם – 137; אהרון – 123; משה – 120; יהושע – 123 או 109; דוד – 70

14. אנו מציעים, אפוא, שהקביעה של הקב"ה להגביל את גיל האדם (בראשית ו, ג), משמעותה היא, שהגנים של ההזדקנות הושטלו במערך הגנים של בני-האדם. נדרשו, כמובן, מספר דורות עד ש"גני- ההזדקנות" יתפשטו לאורך כל האוכלוסיה האנושית. לכן, רק אחרי 16 דורות (מתקופת נח עד תקופת משה רבנו) ירדה תוחלת החיים המקסימלית ל- 120 שנה. על-ידי כך, מוסבר גם חוסר מקרים (מלבד מקרה נס) של אנשים שהולידו בנים בגיל מופלג. ולבסוף, מובן גם, שהיו לאבות ולאמהות האפיונים של ההזדקנות (פרופ' נתן אביעזר)

<u>חטא האדם בגן עדן</u>	<u>בני האלוהים ובנות האדם</u>
פי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע	בני האלוהים ובנות האדם
ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל	ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה ויקחו להם נשים מפל אשר בחרו:
ויאמר ידוד אלהים הן האדם הנה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו וילקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם...ויגרש את האדם... לשמר את דרך עץ החיים:	ויאמר ידוד לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה:

(חולין קלט ע"ב)

15. משה מן התורה מנין בשגם הוא בשר

16. באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות לך והבא לי נשמתו של משה הלך ועמד לפניו, א"ל, משה תן לי נשמתך, א"ל במקום שאני יושב אין לך רשות לעמוד ואתה אומר לי תן לי נשמתך גער בו ויצא בניזיפה, הלך מלאך המות והשיב דברים לפני הגבורה, א"ל המקום למלאך המות לך והבא לי נשמתו, הלך למקומו בקשו ולא מצאו, הלך אצל הים א"ל ראית את משה, א"ל מיום שהעביר את ישראל בתוכי שוב לא ראיתיו, הלך אצל ההרים והגבעות אמר להם ראיתם את משה, א"ל אלהים הבין דרכה אלהים גנזו לחיי העולם הבא ואין כל בריה יודעת בו שנאמר ויקבור אותו בגי" (ילקוט שמעוני, וילך, רמז תתק"מ).

17. המדרש בשעה שהגיע זמנו של מרע"ה וכו' אמר לו הקב"ה למלאך לך והבא נשמתו הלך אצל האש וכו' אצל הרוחות אצל הימים ונהרות ואצל ההרים יע"ש במדרש, ואמר רבינו הקדוש ז"ע כי ידוע בעת בריאת העולם קודם החטא הי' גם הגוף מזוכך באופן שלא הי' מציאות מיתה רק ע"י החטא נתגשם הארבעה יסודות ובהרכבה גשמיות שמוכרח להפרד ועי"ז א"א להיות חי לעולם אולם מרע"ה זיכך הד' יסודות שלו בזוכך רוחני כמו קודם החטא וזה פירוש דברי המדרש הנ"ל כי הלך אצל האש יסוד האש והודיע לו כי לא בי הוא פירוש שאין לו עוד שום שייכות להיסוד של הגשמי ההוא שכבר העלה וזיכך היסוד הנזכר ברוחניות כמלאכי מרום, ואח"כ אצל הרוחות הוא יסוד הרוח ומים ונהרות הם יסוד המים ההרים הוא יסוד העפר ונתודע לו כי אין לו עוד שום שייכות להם כי כבר זיכך כולם וד"ל ודפח"ח (כתר היהודי, מערכת א' מאא"ז רבינו היהודי הקדוש זיע"א, אות ג')